

Gospodarske novice

Mesečna priloga »Slovenskemu Gospodarju«

Sadjarstvo.

OP AVILA V SADONOSNIKU V MESECU MAJU.

Novo posajena drevesca se morajo pri sušnem vremenu, posebno v lahki ali peščeni zemlji, zalivati. Vsacemu poedinemu drevescu damo vsaj 10 lit. vode na teden, ker drevo nima še globoko svojih koreninic, ki bi omogočale zadostno preskrbo z vodo.

Že koncem aprila se pojavijo navadno listne ušice, katerih barve in oblika so mnogobrojne. Vse škodujejo s tem, da sesajo življenjski sok iz mladik, ka terega bi sicer porabilo drevo. Mladike se zvijejo in dostikrat posuše. Da, zgodi se, da mlada drevesa te ušice celo tako uničijo, da jih potem zima pobere, ker njih les ni dovolj odporen proti mrazu. Stalne spremljevalke listnih uši so mravlje, katere jih izdajo, ako tudi ušic samih ne zapazimo. Nekateri mislijo, da povzročajo škodo mravlje, katere samo pijejo sok, ki ga ušice izločajo in polizejo ostalo tekočino, ki pride iz po ušic napikani mladiki. Odpravimo ušice, tako izginejo tudi mravlje. Popolnoma brezuspešno boriti se je pa proti mravljam, ki itak ne prizadenejo nobene škode in škodujejo drevesu posredno le s tem, da pogosto prenašajo ušice, katere smatrajo za svoje molzne kravice.

Proti navadnim ušicam se borimo najlažje s tobačnim izvlečkom v 2% razstopini. Mladike pomakamo v to tekočino ali pa škropimo napadene dele, pri čemur seveda porabimo več, kot pa pri namakanju. Tudi ako skuhamo zavitek tobaka v 2 l vode, dobimo dobro sredstvo. Pomaga pa celo milnica, prirejena tako, da skuhamo 1 kg mila v vodi in to vodo vlijemo v 70 l druge vode. To sredstvo izboljšamo še s tem, da dodamo še nekoliko tobačnega izvlečka (1%) ali tobakove vode.

Pri sivih listnih ušicah, ki imajo voščeno prevleko, pomaga pa najbolje quassijev les, ki ga kupimo v drogeriji, prekuhan v vodi, v kateri smo ga poprej en dan namakali in dopolnjen 1 kg tega lesu na 100 l vode, v kateri imamo že tudi 1 kg prekuhanega mila. To sredstvo je popolnoma zanesljivo pri vseh vrstah ušic, dasiravno je drago in bilo bi tu priporočati samo namakanje, ker nas drugače to preveč stane.

Posamezne ušice se uničijo tudi s tem da jih zmastimo z roko. Prej ko začnemo borbo s temi škodljivci, tem bolje je za drevo in za nas, ker si s tem prihranimo obilo delo, ker se ušice grozno množijo.

Pri breskvah se pojavi v tem mesecu najbolj koderavost breskovnega listja.

Proti tej bolezni se, posebno pri mladih breskvah, borimo na ta način, da vse napadene liste takoj odstranimo in sežgemo.

Pri drevju, katerega smo posadili že prejšnje leto, nacepimo kožo na deblu tako od vej do tal, da ne sežejo zarezne čisto do lesu. S tem damo drevesni skorji prožnost, katero je izgubila in drevo nekako osvežimo. Tudi debelejšje veje je dobro nacepiti. To lahko napravimo tudi pri starejšem drevju, ako tega nismo poprej storili.

Zalivanje drevja z gnojnico je posebno važno opravilo v tem mesecu. Po s travništvom zvezanem sadonosniku pa napravimo to po 1. košnji. Gnojnice, v katero doteka obilo vode izpod kapa in od drugod, pa ne kaže razvažati, ker imamo več dela z njo, kot je pa njena vrednost. Tako porabimo blizu doma, kamor jo napeljemo po jarkih.

Skrbimo tudi, da uničimo vse gosenice, katere se pojavljajo na drevju včasih v velikem številu. Vsaka gosenica je škodljivec. Podpiramo pticepevke, ki nam v boju proti vsej škodljivim golazni izredno pomagajo. Napravljamo jim radi hišice po drevju, v katerih gnezdiijo in jih ščitimo pred mačkom. Vsaka tičica uniči na tisoče golazni, ki nam sicer sadjarstvo naravnost onemogoča.

Sorte, katere rad napada škrlup, škropimo po cvetju s 1% bakreno apneno zmesjo. To škropljenje potem še 1—2 krat ponovimo preko leta. Predvsem so te sorte redčiti v kronah, da dosežemo tako bolj redko krono, v kateri se ta bolezen ne more preveč razvijati. Škrlup ali krastavec posebno rad napada nekatere hruške maslenke, katerim uniči predčasno listje, posebno pa poškoduje sad. Zelo močno nastopa v vlažnih letih. Izmed jabolčnih sort napade posebno mašancgarja in pa londonski pepinek ter kosmača. Krastavo sadje rado jeseni gnije in je porabno samo za mošl. Zadnji dve leti je škrlup grozno nastopil, mnoga hruškova drevesa so zgubila svoje listje že meseca avgusta.

NERODOVITNOST SADNEGA DREVJA.

Mnogi sadjar toži o tem ali onem drevesu, da mu jako neredno rodi, ali pa je sploh trajno nerodovitno. Kakor ima vsaka stvar svoj vzrok, tako je tudi tukaj temu dejstvu nasproti nebrot vzrokov. Omenim naj le nekateri najglavnejše:

S cepiči od nerodovitnega drevesa se prenaša z gotovostjo lastnost nerodovitnosti na potomstvo. Cepiče je jemati tedaj le od rodovitnih dreves. Nerodovitna drevesa je pa najboljšje

precepiti s primerno, rodovitno sorto.

Vzrok trajni nerodovitnosti je čisto nepravilno sajenje. Preplitvo sajenje je škodljivo, ker bi korenine drevesa trpela vsled suše, mraza ali zunanjih poškodb. Še bolj škodljivo je pa pregloboko sajenje, kajti korenine se v tej globini nikakor ne morejo primerno razvijati in drevo navadno tudi predčasno usahne. Pravilno sajeno sadno drevo mora stati tako globoko v zemlji, kot je stalo sicer preje v drevesnici.

Na rodovitnost zelo vpliva zemlja. Ob pomanjkanju potrebnih hranilnih snovi ne more drevo nastaviti zadosti cvetnega popja. Z zadostnim gnojenjem spravimo drevesa nazaj k rodovitnosti.

Od velike važnosti za dobro rast in rodovitnost sadnega drvja je tudi lega nasada. V višje vetrovne in hladne lege sadimo samo neobčutljive vrste in po možnosti napravimo varnostne nasade (od konifer).

Toča povzroča za 2—3 leta nerodovitnost sadnega drevja. Njen učinek ublažimo s takojšnjim škropljenjem z raztopino modre galice; korak več storimo, ako si pustimo sadne nasade zavarovati proti toči.

Na nerodovitnost sadnega drevja vplivajo zelo tudi razni škodljivci in bolezni (kaparji, uši, fuzikladi, monilija itd.). Zatirajmo jih z vseimi sredstvi in močmi!

Vzrok nerodovitnosti zamore biti tudi: nepopolno razviti cvetni deli, pomanjkanje vlage ali prehuda vročina ob času cvetja, nepravilno obrezovanje ali neprave podloge (pri pritičnem sadnem drevju), mraz itd.

S.

DREVESNI KOL.

Po precejšnjem zastanku, posadi se zopet pri nas vedno več sadnega drevja. Razveseljiv pojav sicer, če se pa stvar pogleda iz bližje, vidi se pri tem čisto težke nepravilnosti. Naj omenim samo velik nedostatek, ki ga mnogi sadjarji pri tem prezrejo: dati drevesu primeren kol. Kako klaverno sliko nudi včasih mlad sadni nasad, ko stoji ob mogoče lepih drevesnih sloki, preslabi ali predolgi kol! Kakšen naj bo drevesni kol? Drevesni kol naj bo raven, gladek in obeljen, prilično močan (v premeru naj bo debel 7—8 cm), ter primerno dolg, vendar za par cm krajši od drevesne krone, da se veje vsled drgnjenja ne poškodujejo. Ako se računa globina jame 50 cm, ter je deblo drevesca 2 m visoko, bo dolgot kola 2.50 m v največjih slučajih zadostovala. Kol se zabije v dno jame še pre-